

ՊԱՅՄԱՆՔ

Լոյս Գաւառական Թերթը կը հրատարակուի Չորեքշաբթի օրերը :
Տարեկան գինն է 2 արծաթ մէկիս :
Փոսքայի ծախքը խաւարու-քեան վրայ է :
Մէկ քերթը 40 փառա :

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՆՍՈՒԹԻՒՆ

Մեր այս աւուր ազգային տեսութեան մէջ գաւառացի ազգայնոց հաղորդելու շատ բան չունիմք :

Պատրիարքական խնդիրը դեռ վերջացած չէ :

Ատենապետաց Դիւանն և վարչական Խորհուրդն աշխատեցան և կաշխատին Ս. Պատրիարքն իւր Աթոռը վերադարձնելու, բայց Ն. Սրբապետութիւնը կը պնդէ իւր հրաժարականին վրայ :

Թեպէտ մեր ազգային կացութիւն բարեօրէն վիճակի մէջ չէ, սակայն ազգային գործերն երեսի վրայ մնացած չեն : Ազգային վարչութիւնը կաշխատի Պատրիարքարանի եւ Բ. Դրան մէջ յարաբերութիւնները բարեօրէն և, և արդէն յաջողած է լինի շատ :

Այս մասին բանակցութիւնները կը շարունակեն :

Ըսել կըլլայ որ մեր Պատրիարքարանին անդիմանական վիճակի մէջ չէ, ուստի և այս մասին մեր գաւառացի ազգայինը վճատելու, յուսահատելու և հետեւաբար յուսահատական միջոցաց դիմելու պատճառ մը չունին և կրնան յուսալ թէ ազգային վարչութեան ջանքից և Բ. Դրան բարեօրէն փառութեան շնորհիւ իրենց վիճակը պիտի կրնայ բարեօրէն, որուն համար քիչ մը ևս համբերել պէտք է :

Ազգ. վարչութիւնն, ինչպէս որ դժբաժնի և նորա ուշադրութիւնն հըրաւիրած էինք, անհոյստ և առաջնորդ մնացած գաւառներու վիճակն ալ ուշադրութեան առած և իւր վերջին նստին մէջ զբաղած է :

Այս խնդրոյ մասին կը յուսամք յառաջիկայ չորեքշաբթի տեղեկութիւն հարդարել մեր գաւառացի ազգայնոց :

Կը փութամք աւելցնել նաև թէ Ազգ. վարչութեան թագրիրներն այժմ անպատասխանի և անգործագրելի չեն մնար. Բ. Դրան ուշադրութեան կառնու, անոնցմէ զմասն կը գործադրէ և կը պատասխանէ :

Բ. Դրանէն կարգեալ կաթողիկոսական յանձնաժողովն ալ սկսաւ գործի և նիստ կընէ չորեքշաբթի օրեր :

Մեր այս աւուր ազգային տեսութիւնն ահա այսքանով կը վերջանայ :

---000000---

Շ Ա. 4

Ա

Փոքա փառքի որ Գործը ԸԼԼԱՍ :

Լոյս Գաւառական Թերթին իր գաւառացի ընթերցողաց շատ մը պէտքի խրատներէ զատ՝ մասնաւոր կերպով սա խրատն ալ կուտայ որ աշխատին և ջանք ընեն իրենց բնական տեղին մէջ ստակ շահելու և շահածնին աւելը :

ցնելով հողի, արտի և կալուածի տէր ըլլալու :

Ստակ շահելու գլխաւոր միջոցը աշխատութիւնն է :

Աշխատութեամբ մարդ կրնայ իր չը գիտցածը սորվիլ և պակասը լրացնել :

Մարդ հետզհետէ ամեն ատեն նոր բան սորվելու և կամ իր քիչ գիտցածը աւելցնելու համար պէտք չէ որ ըսէ թէ գիտցածս բաւական է, հօրմէս և աղաներէս խնոր որ տեսեր եմ ես անանկ կերթամ :

Ասանկ սխալ և փնտաւար դադարեցնելու ծառայելով մարդ չի կրնար օր օրի յառաջ երթալ և թշուառութենէ ազատիլ :

Աստուած մարդս թշուառ ըլլալու համար ստեղծած չէ :

Աստուած մարդս ստեղծած է որ իր խելովը աշխարհի բարիքները վայելէ, երջանիկ ըլլայ և իր աշխատութեան պատշաճը ստանայ :

Գաւառացւոց՝ մանաւանդ գիւղացւոց նիւթական, բարոյական և ֆիզիկական թշուառութեան գլխաւոր պատճառը նախապաշարունակն է :

Նախապաշարեալք իրենց հայրերէն և նախնիքներէն ինչ որ տեսեր են, միշտ անոր կը հետեւին և հետեւաբար չեն աշխատիր միտք չեն հոգնեցնէր և չեն խորհիր նոր նոր բաներ սորվելով իրենց արհեստը առաջ տանելու կամ իրենց երկրին մէջ նոր օգտակար արհեստներ մտցնելու, և միանգամայն ամեն ատեն իրենց ձեռքին տակ պատրաստ գտնուած և իբր անպէտ՝ երեսի վրայ թողուած նիւթերէ, բոյսերէ, տունկերէ, հանքերէ և լին, օգուտ քաղելու, այսինքն փարայ վատկելու և մարդ ըլլալու, որովհետեւ փարա ունեցող, այսինքն, հարուստ եղողը մարդ է հիմա. հարստութեամբ կրնայ մարդ խօսքի, ազդեցութեան տէր և պատկառելի լինիլ, հարստութեան միջոցաւ թշնամիէ, նեղութեան, ճնշումէ և լին, ապահով լինիլ և վերջապէս հարստութեան շնորհիւ հանգիստ ապրիլ աշխարհի վրայ :

Ուստի սոյն յօդուածին մէջ մեր առաջին խրատն է՝ «Վարա վառտիէ որ մարդ ըլլաս» :

Հետզհետէ պիտի գրեմք նախապաշարմանց դէմ և պիտի աշխատեմք ցոյց տալու թէ գաւառացիք ինչ միջոցներով կրնան նիւթական, բարոյական և ֆիզիկական թշուառութենէ ազատիլ :

---000000---

ԼՈՅՍ ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

Լոյս Գաւառական Թերթին չորեքշաբթի օր կը հրատարակուի այսօր, և ինչպէս տեսան ընթերցողք, խաղաղութեան ջանքերն ենք անելու :

ՊԱՅՄԱՆՔ

Նամակ կամ ուրիշ գրութիւն պէտք է ուղղել Առ Մ. Գաւառ մասեան Կ. պոլիս, Չապագեքլար, Սիւնիկիլիս խան քիւ 47, Տնտեսան տպարան :

Ծանուցան տղը մէկ անգամի համար 3 դր. 2 անգամի համար 2 դր. է, իսկ աւելի անգամներու համար գրաւարկութիւն կ'ըլլայ :

յաջողին իրենց ջանքը մէջ, որովհետեւ ժողովուրդը մեծ մասամբ դո՛հ է Ն. Սրբապետութենէն, որ համեստ, գործունեայ և քաղաքագէտ եկեղեցական մ'է :

— Եգիպտոսի Առաջնորդ Գեր. Տ. Մեսրոպ Ս. Արքեպիսկոպոս Աղբ. վարչութեան դիտողութիւնը մը մատուց, որով կը բողոքէ իրեն նկատմամբ տրուած որոշման դէմ եւ կը բացատրէ Եգիպտոսի խնդիրն իր բոլոր յարակեց պարագաներով :

— Տնտեսական միութիւնը վերջնականապէս կազմուած լինելով Համաբառու Մարմինն այս կիրակի օր նիստ ըրաւ և ընտրեց իւր դիւանն, որ է՝ Մեծ. Պապի Եփէնտի Պապոյեան Ատենապետ և Վսեմ. Լեւոն պէյ Գաւառ մասեան Ատենապետի :

— Աղբ. վարչական Խորհուրդն իւր յառաջիկայ նստին մէջ (ուրբաթ) պիտի զբաղի երկու գլխաւոր խնդրով, այն է, Գաւառաւանական կանոնադրի մը ընդունութեամբ, զոր պատրաստած է Գաւառական Խորհրդական Մեծ. Ս. Աղենապետ Եփէնտի, որ քաջամուտ իրաւագէտ մ'է. երկրորդն է Առաջնորդական վիճակաց սահմանի վերաբերման վիճակն խնդիր, զոր գրաւոր ներկայած է կրթական Խորհրդական Վսեմ. Ս. Մամիկոնեան Եփէնտի, և կ'առաջարկէ փոքր վիճակները միացնել մօտակայ կարեւոր վիճակաց :

Աւելորդ է ըսել թէ երկուքն ալ խիստ կարեւոր ծրագիրներ են, որոց նկատմամբ Լոյս յաճախ խօսած եւ նոցա կարեւորութեանը վրայ պնդած է :

Գոհ եմք յոյժ որ Աղենապետ եւ Մամիկոնեան Եփէնտիք վիճակացած են սոյն խնդրոց նկատմամբ ծրագիր պատրաստել, որ հետ ընդունութեան իբր օրէնք պիտի վաւերացունին :

— Բ. Դրանէն կարգեալ Կիլիկիոյ կաթողիկոսական Թանձնաժողովն սկսած է նիստ ընել, որ կը գումարի ամեն չորեքշաբթի :

— Երուսաղէմայ Ամեն. Ս. Պատրիարքն ի Պատրիարքարան զրկած է անցեալ 1881 տարուոյ հարչութեանցական որմէ հասկցուած է թէ վանքին պիւտճէն 4,000 ոսկւոյ բաց մ'ունեցած է :

Այս առթիւ հարկ կը համարեմք ծանուցանել թէ Երուսաղէմայ Պատրիարք Բարձման Պատ. Թանձնաժողովը նոր չըջաբերական զրկած է Գաւառական վարչութեանց, որպէսզի ոյժ տան հանգանակութեան գործին :

---000000---

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔ

Այսպիսի արձանները մինչև է եկեղեցու սրբազան արարողութեանց, որով քրիստոնեայն կը սրբուի մկրտութենէ յետոյ գործած մեղքերէն:

Փրկիչը մեղաց արձանի մօտ իր Կամ չ'տալու իշխանութիւն տուաւ Աւաքերոյ, երբ նոցա վրայ իւր շունչը սփռելով, ըսաւ, «Աւաք Կամ չ'տալու քեզի մեղաց արձանի մօտ, որով քրիստոնեայն կը սրբուի մկրտութենէ յետոյ գործած մեղքերէն»: Սառ. ԺԲ. 18):

Քաջանայք, յաջորդելով Աւաքերոյ, ընդունեցին այս կապելու և արձանիւն իշխանութիւնը, զոր կը գործածեն ամեն անգամ որ մեղքերն իւր մեղքերն կը խոտորեն, որով մոռնալով:

Հին ժամանակներ խոտորանութիւնը հրապարակային կ'ըլլար, և հաւատացեալք այն մեղքերը միայն կը խոտորանէին, որ յայտնի և մեծ դարձեալ իշխանութիւն տուած էին. յետոյ այլևայլ նկատումներով, Սուրբ Հարք խոտորանութիւնն այս օրուան ձևին վերածեցին, որով քաջանայ մի, առանձնաբար, իւր խոտորանորդւոյն մեղքերը կը լսէ, և ըստ այնմ արձանիւն կամ կապելոյ վճիռ կ'արձակէ, ապա խոտորաններ պատուիրելով:

Քաջանայք մէջ, ուր մարդիկ շատ անգամ կ'ատիպուին ամեն հովերու առաջատու բանալ, խոտորաններ այնքան սակաւցած են, որչափ բազմացած են անուսումն քաջանայներ. ուրեմն քաջանայները երթամբ դէպ ի գիւղ, ուր խոտորանահայր և խոտորանորդի, քաջանայ և ժողովուրդ, հաւատար են խելքով և բարքով, դերթէ ոչինչ տարբերութեամբ:

Ամեն բժիշկ, որ հիւանդին ցաւը լաւ չ'ճանչնար, ոչ միայն չ'կրնար հիւանդին աղէկցնել, այլ նաեւ ստէպ պատճառ կըլլայ անոր կորստեան. քաջանայն որ կարող չէ կատարելապէս որոշել, թէ ո՞ր տեսակ գործերն են մեղք, ինչպէս պիտի կարենայ ցաւած հոգիներու քաջ վերաբոյժ ըլլալ, և մեղաց փուշերը քաղելով, վարդեր բուսցնել:

Շատ մեղք համարուած գործեր կան, որ մեղք չեն, և շատ սուրբ համարուած գործեր կան որ սուրբ չեն. դիւզացի քաջանայն պէտք է լաւ գիտնայ այս տարբերութիւնն, որպէս զի կարենայ մխիթարել և զօրացնել այն վշտացեալ սրտերն, որոց բոլոր յոյսն ու զօրութիւնն Աւետարանն է:

Խոտորանութիւնը եկեղեցւոյ քաջանային ձեռք ընտիր միջոց մ'է, որով քաջանայն կարող է իւր ժողովուրդն փրկութեան ճամբու մէջ դնել, նորա սիրտն ու միտքն հրահանգել, կեանքի և պատիւի և ազգի վտանգներուն դէմ արիայնել. բայց մենք ո՞ր ատեն եղած է որ մեր ձեռքն եղած բարեոյն յարգը դիտանմբ. կրօնական ազգ մ'ենք... կրօնքով պէտք է աշխատիմք:

Մի սրբազան դաշանիք է խոտորանութիւնը, որ կը փութանակուի քաջանային և հաւատացեալին մէջ. այդ դաշանիքն քոյր դերեղմանէն անդին անգամ ներելի չէ պատուել. կրօնքը քաջաքաջութեան նուրբ դաշանիքներու հետ գործ չունի. բայց ազ-

դային կրօնքը ազգիկ հետ գործ չունի՝ արդեօք, որ չեմք ուղիւ հասկնալ, թէ խոտորանանքն ո՞րչափ բարեքներ կրնայ ծնանիլ հաւատացեալ ազգի մը համար, որ աշխարհի պարզմտութեան հետ առաւելագոյն պէտք ունի օճիլ խորագիտութեան. (Մատթ. Ժ. 16):

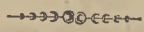
Տե՛ս սա խեղճ գիւղացի հայը, ինչ երկիւղածութեամբ և քոյրական ծանօթ կը չորի քաջանային տուել, նորա սուրբ աջը համարելով զխաբաց աշխարհն արցունքներ կը կտնէ, կ'միմնէ սղարով, իւր մեղքերը կ'ընտելան. հիւանդ եղած ատեն ազատ արձակ է, դաշտին մէջ մ'աւաղակ վերադարձ է, մոռցած է մի օր եկեղեցի դալ. վերջապէս մեղքերուն թիւը կ'սպառնի խոտորան. նորդին ահիւ մեծաւ կ'սպասէ երկնից պատգամին:

Ո՛վ Տէր, և ինչպիսի պատգամ այն, որ թշուառ գիւղացիին միտքը կը նախապաշարէ, ոտքերն ու ձեռքեր կը կապէ և արիւնխանք թընդումնայն տուել կը նետէ անդէն և ան պատուար:

Ո՛վ երբ ինքնապաշտպանութեան խրատներ, մարդասիրութեան և եղբայրսիրութեան պատուէրներ, աշխատութեան և հայրենասիրութեան քաջալերներ. քաջանայն պարտաւոր չէ՞ միթէ յաւիտեական նորմիք տակ դնել իւր խոտորանորդին, եթէ հայրենի երկրէն հեռանայ և պանդխտութեան դիմէ. քաջանայն պարտաւոր չէ՞ միթէ անդուծ վախճանութեան (բոլորաշինութեան) սիրտը մեղմացնել, դժոխքի տանջանքներ սպառնալով և զանազան իրենց մեղքերէն չարձակելով:

Մենք կը կարծեմք թէ այսպիսի փրկաւէտ նպատակներ ունի իւր մէջ խոտորանութիւնը. բայց դեռ որչափ ժամանակ արդեօք խոտորանութեան օգուտ պիտի չ'բաղեմք և զիրտ պիտի չ'հասկնամք քաջանայ և ժողովուրդ:

Ե. Վ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴՐ

Լոյս Գաւառական Թերթի 223 թուոյն մէջ ցուցուցինք թէ կրօնքը միայն կրնայ պանդխտութեան առաջնութիւն տալ:

Ուստի երբ կը տեսնեմք թէ կրօնքը այս բանին կրնայ մեծ ծառայութիւն մատուցանել, պէտք կըլլայ որ միտքերն ուրիշ բաներու չի հագնեցնեմք, այլ աշխատելով ժողովուրդին կրօնական դժուարութիւններն արձնուցնելու, որով շատ բան կը շահնանք:

Ո՛վ պիտի ընէ այդ բանը. — ի հարկէ լրագիրն մէջ միայն դրելով չ'ըլլար. Հայաստանի ինչ բանով կըլլայ. — քաջութիւնը ընելով և ժողովուրդին վրայ հակելով:

Ըսել կըլլայ որ դաւառաց Գեր. Ս. Աւանդութեան եթէ կամք ունենան, կրօնքն անուշով կրնան ժողովուրդին շատ մեծ բարեքներ ընել, այսինքն քաջութեան միջոցաւ ճանչցունել ժողովուրդին առ Աստուած, առ Եկեղեցին, առ ընտանիս, առ դասակարգ, առ ընկեր, առ Ազգ, և առ տէրութիւնն ունեցած պարտքերն, դպրոցներուն հոգ տանել և նոցա իրաւունքները դիտուցնել:

Ասոնք ընելը Գեր. Աւանդութեան գլխաւոր պարտքն է, որովհետեւ ասոնք բաներու համար առաջնորդ եղած են

և այսպիսի բաներ ընելու համար իրաւունք ունին ժողովուրդէն աջահամբով, պաղի, հոգեբաժին և այլ անուններով հոգեւոր տուրք և կամ նուէր տուելու:

Գեր. Աւանդութեան արդեօք խեղճ մտանքով կը կատարեն իրենց պարտաւորութիւնն և արդեօք ժողովուրդին հոգեւոր, մտաւոր և բարոյական կրթութեան հոգ կը տանին, և արդեօք ժողովուրդին վիճակը բարեւորութեան համար հիմնական դարձանք իւր կը մտածեն և միջոցներ ի գործ կը դնեն, թէ շատ անգամ օրուան մասնաւոր խնդիրներու վրայ զբաղելով գիւղերու ժողովուրդն իրենց վիճակին կը թողուն անհովիւ և անխնամ, որով և պատկանք և ժէզովութիւն մէջ կ'ուղծէ և բոլորքսկանք միւս կողմէ դիւրաւ կը յաջողին որսեր ընելու:

Ասկէ զատ խեղճ գիւղացի ժողովուրդը կրօնի քաղաքութիւններէ երկայն ատեն զուրկ մնալով առանց դիտանալու քաջութեան գործոց և մտնութեանց մէջ կը գտնուի և թէ խիստ երկայն տարիներ իր ընտանիքը այսօրինքն, իր հարս և լաճեր երեսի վերայ թողելով կամ Կ. Պոլսի, կամ Իզմիր, կամ Հալէպ և կամ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներ պանդխտութեան մէջ կը թափառի առողջութեան խիստ քննադատ տեղեր, զորքերնակ աղտոտ և դարչահոտ խանութիւն անկիւններ ապրելով, որով թէ ինք հոս թընուառ և ողորմելի կեանք մը կանցունէ ծանր աշխատութիւններու տակ և թէ անդին իր ընտանիք անաշխատան և անխնամ կը մնայ:

Ըսել չեմք ուղիւ թէ բոլոր Գեր. Աւանդութեան անտարբեր կը գտնուին իրենց պարտաւորութիւնը խեղճ կատարելու մասին, բայց կան առաջնորդներ ալ որ կարելի է թէ այս տեսակ բաներու ուղղութեան դարձուցած չեն. ուստի մեք ալ կը փութամք իրենց յիշեցնել թէ պէտք է որ կամ իրենք յաճախ գիւղերու այցելութեան ելնեն և կամ վարդապետներ զրկեն քաղաքէն, ժողովուրդին բարոյական և նիւթական թշուառութեան պատճառները ընդունելու, հասկնալու և դարմանելու և եկեղեցւոյ անհնազանդ դատարաններուն կրօնական պատիւներ տնօրինելու համար:

Մենք ըսինք արդէն թէ երկայն տարիներ պանդխտութեան մէջ թառելով ընտանիքն անխնամ և անպաշտպան թողելը քրիստոնեայի գործ չէ, անհաւատի գործ է և ահա այսպիսի գործոց և վարմանց մէջ դրոշմաւորութեան համար ալ եկեղեցին օրէնք և կանոն ունի, որը ի գործ կը դրուի առաջնորդաց ձեռքով:

Ի՞նչ հետեւի ուրեմն թէ պանդխտութեան առաջնութեան գործն իրենց կրօնական խնդիր, գաւառաց Գեր. Աւանդութեան հոգածութեան և արթնութեան կախում ունին:

Ուստի և Լոյս Գաւառական Թերթի կը փութայ այս մասին նոցա ուղղութեան հրահանգ:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՄԵՇԱԿԱԿԱՆ ԶՈՐԻՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՔ (1)

(Երեւոյն երեւոյն)

Ըստ երկուսն որոշման դեղի բը-

(1) Լոյս Գաւառական Թերթի նախորդ թուոյն Գ. Երեւոյն 23 տողին մէջ «աշխատութեան կը նուիրի և ոչ պարագայ» եղած է, որ լինի «պարագայ» Գ. Ե. Ե. Ե.

նակցող մեծագոյն մասը չափահաս դաւանին ալ հետ առած ճաշէն անմիջապէս ետքը հիւրանոցը ժողովեցան, ուր օտարական պարոնը զանոնք ողջունելով՝ ուրախութեամբ կը տեսնեմ ըսաւ որ այս անգամ որդիքնիդ ալ մէկտեղ բերած էք, ինչու որ ատենց միտքը տակաւին թէ ուղիղ և թէ սխալ գաղափարներու յարած չ'ըլլալով աւելի կրնան օգտուի մէջերնիս վիճաքանութեամբ յուսարանուած խեղճոց տպաւորութիւնն ըմբռնելով, որով ապագային մէջ ալ առաջին եղած իրողութեանց վրայ իրենք իրենց քննութիւն ընելով լուսն ու գէշը կրնան որոշել:

Ուստի հարկ համարիմ մշակութեան վերաբերեալ խնդիրը կարգաւ իբրեւ անոնց ուսուցանելու համար յուղել և անոնց աւելի օգտակար ըլլալու համար նախ քան զամենայն այս իրիկուան խօսքերնուսնելով ընել մշակի մը վայելուչ բնաւորութիւնը և անհրաժեշտ յատկութիւնք որոնցմէ զուրկ եղողը չի կրնար ջոյն արհեստին մէջ կատարեալ յաջողութիւն յուսալ:

Ահա նոյն յաջողութիւնն ատենք են. մարմնավարժութիւն, գործունէութիւն, կանխատեսութիւն, երկայնամտութիւն, ընկերասիրութիւն, և շահագիտութիւն:

Մարմնավարժութիւնը մշակին մատաղ հասակէն կ'սկսի և կը կայանայ բնութեան տարբերաց հետ կարենալ հեշտաւ ապրելու և անձնական բնատու զօրութիւնը ի գործ ածելու սովորութեան մէջ. մշակ մը հարկաւ դրեալ կրնայ դանդաղ երբեմն իւր ձեռնարկաց յաջողութեանը կամ ստացուածոց պահպանութեանը համար ամենաառաջատու յաւաք անցունելու, կրնայ պարտաւորել մերթցիւրն և մերթ հերկուած վերադառնալով վրայ տօթոյ կամ սառնամանայն ուղղակի աղբեղութեան ներքեւ ընթանալու կամ արեգական այրեցող շառաւիղները և անձրեւն ու ձիւնը գլխուն տեղացած ատեն շապիկ և լաճիկն թաց կամ քրտանց հոսանքէն կռնակին փակած շարժելու և գործելու, վիճակ մը որոյ վարժութեամբ բնութեան որդին՝ բնութեան մարդն եղողը միայն կրնայ դիմանալ:

Շատ քաղաքացիք կան որք իրենց արուեստական կամ առեւտրական ըղբաղմունքէն կամ անհաճոյ գործաւանդներու և առողջապահութեան ներքեւ մէջ ապրելէ ձանձրացած կը փախաւքին գեղերը ելնելով մաքուր օդ ծծել և կենցաղի շարժմանց ազատութիւն վայելել, բայց ընդհանրապէս փախուլ մեծցած և անհրաժեշտ եղող հանգամանքէ ալ զուրկ անկարող են մշակական ծանր և անդուլ աշխատութեանց դիմանալու. նոքա միւսն, անգամ երկնից կապուածակ կամարին ներքեւ ննջելու ալ անվարժ են. հետեւաբար եթէ փախաւքը ըլլան, հազիւ կրնան ծառ, ծաղիկ, բանջարեղէնք մշակել, շերամ, մեղու և հաւը խնամել, իսկ եթէ անկէ անդին անցնելով մշակական գործողութիւնը ինքնին կատարել կամ ագարակային ընդարձակ ձեռնարկութեան մը գլուխն անցած զայն կառավարել ուղին, յուսալի չէ որ դիւրաւ կարողանան յաջողութիւն գտնել, վասն զի ոչ ոք արհեստը ամեն պէտք եղած տեղեկութիւններէ և փորձառութեան զատ կը կարօտի նաեւ դիմացդոտութեան և մարմնավարժութեան, յորմէ քաղաքացիք զուրկ ըլլալով չեն համարձա-

կեր գեղեցիկ գալ ու մշակութեան հե-
տեւիւր . ինչպէս որ երեկ կը հարցու-
նէիք :

Գործունէութիւնը.—Մշակին ամենա-
կարեւոր մէկ յատկութիւնն ալ գոր-
ծունէութիւնն է . որ սա ալ ունակու-
թեամբ կը ծաւալի . թէեւ ամեն մարդ-
պէտք է գործունէայ ըլլայ, բայց մաս-
նաւորապէս մշակ մը ինչ որ կրնայ այ-
սօր կատարել վաղուան ձգելու չէ
բնաւ . և եթէ ծառայք ալ ունի, հըս-
կողութեան համար ինքն ամենէն կա-
նուխ երևելով ամենէն ուշ պահելու
է, զի վարձկանք որքան ալ հաւա-
տարկմ ըլլան, աւելի իրենց անձին խը-
նայելու մտադիր կըլլան քան թէ գոր-
ծելու . քիչ մը ծուլութիւն կամ ան-
հոգութիւն խիստ ծանր հետեանք
կրնան յառաջ բերել . կարելի է ձեռ-
ալ ոչառաջած ըլլայ որ արտ մը սեր-
մանելոյ յարմար օր մը անկողութե-
ութեամբ ձեռքէ վախճուցնելով յետոյ՝
օդոյ փոփոխութեան կամ ուրիշ ուէ է
պատճառաւ անյարմար եղանակի մը
ցանկու ստիպուելով ակններէ կորուս-
տի ենթարկուած դանուիք . մանա-
ւանդ քանի միասնակար կըլլայ երկրի
մը փխրուն վիճակը անցունելով յետոյ
ցելաոտ կամ արդարեալ վիճակի մէջ
հերկել զայն . ոչ միայն հետեւեալ
գործողութիւնք կը դժուարանան ա-
նով այլ կարելի է նաեւ որ այսպէս
տարածամ մշակութեան ենթարկուած
արտին պտղաբերութիւնք տարիներով
խրաչի . ժամանակին յարգը ամեն ար-
հեստէ աւելի հողագործութեան մէջ
ճանչելու և պատեհ առիթ երբէք չի-
փախցնելով ամեն բան ժամանակին
կատարելու է . զի եթէ ուրիշ արհես-
տաւոր մը ժամ մը պարապ տեղն ան-
ցունէ նոյն միջոցին ընելիքը կրնայ ու-
րիշ ժամուան մը մէջ կատարել միայն
նոյնչափ միաս մը կրելով, բայց շատ
անգամ հողագործը ժամանակին հետ
միատեղ օդոյ և հողոյ վիճակաց յար-
մարութիւնն ալ կը կորսնցնէ որով եթէ
միասը բոլորովին անդարմանելի ալ
չըլլայ, անհաշուելի քանակութեանց
կրնայ հասնիլ այսօր չը կատարած մէկ
գործողութիւնք կամ մէկ տնկարկու-
թիւնն ալ երբեմն մինչև տարի մը
ետքի թողելու պարտաւորուելով :

Երկրորդ առատապէս կը վարձատրէ
շատաւ մշակը, բայց խստիւ ալ կը
զրկէ անկողութիւնը :

Այս միջոցին հանդիսական երկտա-
սորդ մը գլխադուլութիւն ընելով ըսաւ
թէ՝ այդպիսի դժուարաբերուն աշխա-
տութեանց դիմանալու համար մշակը
երկթէ մարդիկ պէտք է ըլլային և
թէ չէր տեսներ թէ սօր կը մնար այն
ժամանակ այսքան խոտապահանջ ար-
ուեստէ մը տնկարկուած հանգստու-
թիւնն ու երջանկութիւնը, որով ա-
տենախօսը պատասխանելով աւելցոց
թէ՝ բնութիւնը մարդուս մարմնոյն
այնպիսի կարողութիւն տուած է, որ
իր ծոցն ապրելու բաւականանալէ
զատ, ի գործ ածուելով աւելի կը
ծաւալի . քաղաքի մէջ շատ աւելի չը-
կայ այսպիսի դարձածութեան . իսկ
գեղերը այս կարողութիւնը ինքնին
կը ծաւալի, ուստի երբ ամեն ոք չա-
փաւոր գործ բռնէ և լուծ դուրս չա-
փէն աւելի վար ու ցանի չը հետեւի օրը
տոտը ժամ միայն օրինակոր աշխա-
տութիւն մը, Տեղունական օրերն ալ
բոլորովին գործէ դադար առնելով,
անտանելի չըլլալէ զատ լիովին ալ վար-
ձատրութիւն կրնար հայտնայթել մշա-
կին մանաւանդ թէ ձմեռան մէջ ասի
շատ օրեր կուենայ ձիւնէն և անձ-

րեէն հարկադրեալ ախտներու կամ
տաքուկ տան մէջ փակուելու, ուր
եթէ գործիք, փախիթ և այլ ասոնց
նման բաներ չիենլու ալ պարապի,
դարձեալ իբր հանգստեան օրեր կըր-
նայ նկատել դանոնք . որքան ուրիշ
արհեստաւորը կան քաղաքացի մէջ որ
ի բնէ գործունէայ են, բայց սահմա-
նափակ է գործերնին . չունենալով
ձեղի պէս մօտերնին բնութիւն մը նա-
խախնամութիւն մը որ միշտ բերէ ու
արտադրէ և իրենք ալ շարունակ ժո-
ղակու հետեւին ուստի պարապմայած
օրերնին ակամայ սրճարաններ և գի-
նետուններ յաճախելով՝ դրամ, ժա-
մանակ և առողջութիւն ամենը մէկ-
տեղ մսխելու կը պարտաւորին :

Կանխատեսութիւն . — Մշակական
գործողութիւնք խիստ շատ և դանա-
ղան ըլլալով և եթէ կանխաւ սահմա-
նադրուած չըլլալով օր ըստ օրէ ան-
պարանօք որոշուին ոչ միայն չփոթու-
թեան այլ և աւելի աշխատութեանց
և միասուց կրնան տեղի առլ . օրե-
նակի աղաքաւ լոյ արտի մը մշակու-
թեան մասին մշտը կանխաւ որոշած
ըլլալու է թէ երբ պիտի կատարէ
հերկագործութիւն, աղաքութեան
սերմանութիւն և այլ գործողութիւնք
և թէ տարուէ տարի ո՞ր բոյսերը պիտի
յաջորդեցունէ միմեանց, այս որոշմանը
որ պէտք է ընել կանխաւ ի նկատի
առնելով հողին տեսակը կլիմային
յատկութիւնքը, քաղաքացի հեռաւո-
րութիւնքը, ճանապարհաց վիճակն ու
ապահովութիւնքը և այլն :

Նաեւ եթէ կենդանիք պիտի պա-
հէ, շատցունէ, հաշուով և կանխաւ
գիտնալու է թէ սր տեսակները և
ինչ քանակութեամբ պահելը կրնայ
շահաւոր ըլլալ . զի շատ անգամ ան-
յարմար ձեռնարկ մը ինքնին միաս
տալէ զատ կրնայ միւս ձեռնարկու-
թեանց տուած բոլոր շահերն ալ փը-
ճացնել . վերջապէս մշակը միշտ ար-
թուն և չըլահայեաց ըլլալ կը պար-
տաւորին զի մինչդեռ ուրիշ արհես-
տից ծառայող գործաւորք, մանա-
ւանդ ընդարձակ գործարաններու մէջ
գտնուող բանւորք վարդաբանուն ըն-
դունած հրահանգներուն համեմատ
շարունակ միեւնոյն բանը մեքենայա-
բար շինելով կամ անփոփոխ գործո-
ղութիւն մը կատարելով կանցունեն
իրենց օրերն ու տարիները առանց
հարկ զգալու, իբր մտաւոր կարողու-
թիւն, իրենք ալ խորհրդաւորութիւն
մ'ընելու . մէն մի հողագործ զատ
գործի տէր ըլլալով պարտաւոր է
հաշուադէտ և կանխատես ըլլալ . իւր
մարդոց և անասնոց տարեկան պարէնը
հաշուով պարտաւորել որպէս զի ձմեռը
չի ներդուին և գործողութիւնք չընդ-
հատին . և եթէ հարկը պահանջէ, ժա-
մանակին առանց խնայողութեան պա-
կասին տեղը ծախու առնելով ընդ-
նելու են և կամ այս ալ կարելի չըլ-
լայ նէ, առանց վարանման մարդիկ
ճամբելով և կենդանիք ծախելով պակ-
սեցնելու են անոնք այնքան միայն
պահելով որ մնացեալքը սովի չի մատ-
նուին :

Երբեմն անխորձ հողագործք սնա-
պարձ յանդգնութեամբ կանխէն աւելի
երկիր առնելու, կարողութիւններուն
աւելի գործի ձեռք մխելու կը հետե-
ւին կամ, եթէ վարձակալ են, ունեցած
դրամադրութիւններուն են աւելի ըն-
դարձակ աղաքակ բանեցնելու կեննեն
որով փոխառութեանց դիմելու պար-
տաւորելով վատտակնին փոխառուաց
կերպիւնէ զատ ստացուած քնին կամ

ի ձեռն ունեցած դրամադրութիւնն ալ
ձեռքէ հանելու կը պարտաւորին,
մինչդեռ խոհեմութիւնը աշխատու-
թեամբ և խնայողութեամբ քիչ քիչ
բայց ապահովապէս աւելցնել կը հրա-
մայէ հարստութիւնը :

Զգուշանալ պէտք է այսպիսի տը-
ղաքական ընթացքէ և ընդհակառակն
շարունակ հսկել որ պարտք չըլլալէ
զատ անակնկալ դիպուածոց համար
պահեստի դուծար մը պահաւ չըլլայ
տան մէջէն :

(Մասնակցող յաջորդ Բաժնի)

ԳԵՌՊ ՍՅՈՒՄԱՐԱՆՆԵՐ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ

ՓՈԽԱԴՐԱԿԱՆ ՀԻՄՆԵԴՈՒԹԻՒՆՔ

Հասարակ կարմուկը « և շառագոյն
կարմուկը » (սկարլատին) յայտնի է,
որ փոխադրական հիւանդութիւնք
են մանուկների մէջ :

Պատահէ է շատ անգամ, որ այդ
հիւանդութիւններով խորակուած ե-
րակայք, տղետ ծնողաց կամ ու-
սուչաց անհոգութիւնից՝ այդ հիւան-
դութիւնք տարածել են ուսումնա-
բանի մէջ, ուսումնարանի միջոցով
ամբողջ քաղաքի մէջ : Կարմուկը
միշտ սկսւում է քիչ հարբուկով և
աչքերի կարմրելով, որ շարունակվում
մէն (դեռ մորթի վրայ կարմրուկը չե-
րեցած) . ահա այդ սկզբնական շրջա-
նում կարմուկը փոխադրվում է ու-
րիշներին, և այդ միջոցին պէտք է
զատել հիւանդ երակային՝ միւսներ-
րից : Շառագոյն կարմուկը (սկար-
լատին) յայտնի է, որ ամենից շատ
փոխադրվում է այն ժամանակ, երբ
չըլապատուցելը համարում են հի-
ւանդին առողջած . այսինքն երբ ա-
ռողջանալու վրայ եղող երակայի
մորթի թեփը բարակ կերպիւ վար է
գալի կամ խտակվում է մորթի : Ահա
այդ միջոցներին պէտք է զգուշանալ
երակայից դուրս հանել և ուսումնա-
բան զրկել :

Պէտք է խոտովանել ևս որ « մաղ-
ճացաւ » (խօլբաւ), « ծաղիկը » (օսպա)
« չնչարդէ հաղը » (կօլիւշ) և « կրուպը
դիթիլերիտ » (1) — այս բոլոր ահալի
ցաւերը անկարգ և անկանոն ուսում-
նարանների միջոցով մեծ տարածա-
կանութիւն են ստացել և էպիդեմիան
(ժանտախտը) ստատկացրել : Այդ միւս
նոյնք չի կարելի ասել և հաստատել
վարցաւքի « տիֆի » և թանջի (դի-
դենտերի, « վանսիւրմէսի ») մասին, որք
ուսումնարանաց հետ շատ սակաւ կապ
ունին . թէեւ բերուած են մի երկու
օրինակ, երբ ուսումնարանի խմելու
ջուրը աղտոտ տեղերից բերվելով, ու-
սումնարանի միջոց վարցաւքի (« տիֆի »)
էպիդեմիա է յառաջացել . բայց այ-
նու ամենայնիւ դա շատ բացառական
դէպք է, և այն էլ պատահել է դի-
չերօթիկ ուսումնարաններում, ուր ա-

(1) Այս մահաբեր ցաւը սկսվում է բզի
ուռուցքով, որը շարունակվում է ներքեւ
կոկորդի և չնչափոխ վրայ, սկսվում է
խեղդել երակային և Սատիկ եղած ժա-
մանակ, անդամալուծութիւնք ևս
պատճառում է : Այս տեսակ հիւանդու-
դութեանց տարածման ժամանակ, երա-
կայից ցրուել փակ ուսումնարանից,
դուրս տանել սարոտ տեղեր՝ մաքուր օդ
ծծելու . բամբակից շինած « պահպա-
նիչ » եր (բերանը և քիթի ծակերը պա-
հող) երակայից վարցել սառը ջրերին սո-
վորացնելը — սորա են համարվում հնարք
փոքր ինչ :

շակերտները փակուած, միեւնոյն վատ
պայմաններին մէջ (անմաքուր օդ,
վատ և անբաւարար սնունդ և կեղ-
տոտ արտաքնոցներ) մնացել են եր-
կար ժամանակներով :

Մորթի փոխադրական հիւանդու-
թեանց և զանազան ուտիչների (պա-
րազիտների) ուսումնարանի միջոցով
տարածուելը շատերին, նոյն իսկ ժո-
ղովրդի մէջ յայտնի փաստ է : Մա-
նաւանդ մեր փոքր քաղաքների ու-
սումնարանաց աշակերտների վրայ ոչ
հաղիւ կարելի է նկատել « քոս », բոր »,
շատ յաճախ — դոնը (քաջալ), « վատ
օջիւղ », Զարմանք է, որ մինչև հիմայ կա-
նոնաւոր կարգադրութիւնք չկան ժո-
ղովրդական ուսումնարաններում այդ-
պիսի փոխադրական կամ վարակիչ
ախտերը ուսումնարանից հեռու պա-
հելու : Մեր մէջ ծնողք շատ անգամ
զարմանում են և նեղանում անգամ,
որ իրանց գոնջոտ կամ քոսոտ տղին
հոգաւարածուք կամ վարժապետը տուն
են վերադարձնում, որ բժշկուի, յե-
տոյ ուսումնարան յաճախէ... :

ԲՅՈՒՄԱՐԱՆԻ ԲՈՅՈՒՄԱՐԱՆԻ

ԲՈՒԹԻ ԽՐԱՏՆԵՐ

Քուեն ու կերակուրը կարելի է
վաղուան ձգել, բայց պատեհութիւ-
նը (ֆերմանդ) ու ժամանակը ոչ եր-
բէք :

Միշտ պատրաստ եղիր :

Չը գիտցած բանդ հարցնելու մի
ամէնար :

Եթէ ստակը լաւ պահես, ան ալ
քեղի լաւ կը պահէ :

Աշխատելու համար երբէք մի անտը-
նար . ձեռքերդ աշխատանքի վարժե-
ցուր : հանգստութիւն սիրող կատուն
մուկ չի կրնար բռնել :

Գոց ձեռքով ճանձ անգամ չի բըռ-
նելիր :

Ամենափոքր բաներդ անգամ կըր-
ցածիդ չափ աղէկ ըրէ :

Ախա կամ մշուկութիւն մը կշտացը-
նելու աւելի ստակ կերթայ, քան թէ
երկու զաւակ խնամելու :

Աշխատութեան պտուղն ամենէն
քաղցը զուարճութիւնն է :

Եթէ խանութդ աղէկ պահես,
խանութդ ալ քեղի աղէկ կը պահէ :

Քաղաքավար և անուշ վարմունք
ունեցող մարդը ամենէն ալ կը սիր-
ուի :

Սիրելի վաճառականին վաճառքը
չուտով կը քուլի :

Խ Օ Ս Ա Կ Յ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ա .

Եղբայր Պետրոս, դուն քիչ շատ
գրող կարգացող ես, կը խնդրեմ որ
ինծի իմացունես թէ սովը, երկրաշար-
ժը, կարկուտը, ամպ դուռը, վայ-
րատակիւր են . Աստուծոյ կողմէ մար-
դուս մեղացը համար զրկուած պա-
տիժներ են, որովհետեւ ինծի անանկ
համադած են որպէս զի խնօք կենամ
և Աստուծոյ վրանամ . —

Տղաքները ամեն ատեն պէտք է
որ խնօք կենան, Աստուծոյ պաշ-
տեն և անկէ երկնչին (վանան) .
ուստի աղ բանը ամենուս համար ալ
պարտաւորութիւն է : Ասանկ ալ պար-
տաւորութիւն է որ մեք աշխատիմք,
ամեն օր նոր նոր բաներ սորվիմք,
Աստուծոյ կողմէ բնութեան պար-
գեւուած բաներուն պատճառները
դիտեմք, որովհետեւ Աստուծոյ մեղի

խելք և միտք տուեր է որով կրնամք ամեն բանի պատճառը քննել, իմանալ, նախատեսել, մեր ընելու գործերը կարգադրել և հետևաբար զԱստուած փառաւորել:—

— Շատ կ'աղաչեմ, եղբայր Պետրոս, որ իմացունես ինձի թէ հիւանդութիւնն անհրաժեշտ արդեօք մասնաւոր պատճառաւ տեղի կունենան, թէ Աստուած իբրեւ պատիժ կը զրկէ մեր վրայ:—

— Աստուած մարդուս վրայ ատանկ պատիժներ չի զրկեր: Հիւանդութիւն, ախտ, քօլերա, ժանտախտ, ևն, ևն, իրենց մասնաւոր պատճառներն ունին, որ յառաջ կուգան մարդուս տգիտութիւնէն, նախապաշարմունքէն և անղուշութիւնէն և մեղի մեծ ամօթ է որ Աստուծոյ չորհրդիւ խելք միտք ունենամք և մեք ատոնց պատճառները չը դիտնամք և նիւթապէս, բարոյապէս և ֆիզիկապէս փնտռուիմք, այսինքն ինչքերն իսկ կամ դրամն իսկ որ սքնցունեմք: Նախապաշարմունք պատճառաւ մոլութիւններու ենթակայ լինիմք և Աստուծոյ պարգևաւ առողջութիւնն իսկ կորսնցնեմք:—

— Ուրեմն, եղբայր Պետրոս, կը խնդրեմ որ հարցուցած բաներուս պատճառները ինձի բացատրես, որպէս զի դո՛ւն ինձի պէտք եղած բաները կամաց կամաց սովորեմ, որովհետեւ շատ փափաք ունիմ:—

— Գիտցած ամենայն սիրով կը սորվեցնեմ, որովհետեւ ընկերական պարտաւորութիւն է որ մարդ իր ընկերին օգնէ: Ուստի գալ չորեքշաբթի դարձեալ տեսնուիմք:—

ԽՆԴԻՐ ՀԵՐԱԿԻ

Հէրոէքի մէջ ապստամբութիւն կեցած իննը արդէն ամեն մարդ գիտէ:

Ասկէ առաջ ալ, այսինքն, 1873ի տեսնենք Հէրոէքի մէջ դարձեալ ապստամբութիւն ծագեցաւ, որ մի քանի տարի տեւեց, և վերջին արեւելեան խռիւրն ատկէ ծագեցաւ, որ ատեն յիշեալ երկիրն Օսմանեան իշխանութեան տակ կը գտնուէր:

Եւ որովհետեւ այժմ ևս ապստամբութիւն ծագած է անդ, անօգուտ չեմք համարի մեր գաւառացի ազգայնոց տեղեկութիւն տալու խնդրոյն պարագայից եւ նորա շարժառիթին նկատմամբ:

Նոյն ատենի ապստամբութեան շարժառիթն հողային խնդիր էր, որովհետեւ քրիստոնեայ Հէրոէքիք, Յոյն և կաթոլիկ հողատէր չէին, մշակելի հողերը թուրք պէյերու և կալուածատերաց օտայուածք ճանչցուած էին:

Ասոր դէմ կը բողոքէին քրիստոնեայ Հէրոէքիք և կը պահանջէին որ իրենց ալ հողատիրութեան իրաւունք տրուի, այսինքն, թուրք պէյերու ստացուածքը ճանչցուած հողերը հաւատարմապէս բաժնուի երկրին երկրագործ ժողովրդոցը:

Հէրոէքիք այսպիսի պահանջում մ'ընելու թելադրուած էին դուրսէն, այսինքն, Սլաւութեան (և ոչ քրիստոնէութեան) պաշտպան տերութիւնէն, Ռուսիայէն, որ իր շահուն համար կուգէր Արեւելեան խնդիր արծարծել, և Հէրոէքիք ալ հաւատացեր էին թէ պիտի կրնան իրենց պահանջածը ձեռք բերել, ուստի և նոյն միջոցին, 1873ի տեսնենք Օսմանեան տէրութեան դէմ ապստամբեցան:

Պէրլինի վեհաժողովոյ որոշմամբ Հէրոէք Աստուած—Հունգարական տէրութեան իշխանութեան ենթարկեցաւ իբր առժամանակեայ:

Հէրոէքիք քրիստոնեայք կը յուսային թէ իրենց երկրը քրիստոնեայ տէրութեան մը անցնելով պիտի կըրնային վայելել իրենց բաղձանքները, սակայն այնպէս չեղաւ, որովհետեւ քրիստոնեայ Աստուծոյ ոչ թէ գործագրեց քրիստոնեայ Հէրոէքիքը պահանջումն, այլ և յատուկ հըրովատակներով վերահաստատեց թուրք պէյերու վաղեմի հողային իրաւունքները, ընդարձակեց նոցա արտօնութիւններ, մեծամեծ պատիւներ նուիրեց, և թուրք հասարակութեան հաճելի երեւելու համար ամեն ջանք և միջոց ի գործ դրաւ:

Հէրոէքիք քրիստոնեայ ժողովուրդները տեսնելով որ իրենց վրայ իշխող տէրութիւնը փոխուեցաւ և սակայն իրենց վրձակը չի փոխուեցաւ, վերստին ապստամբութեան գիւղերն, բայց ոչ թէ Օսմանեան տէրութեան, այլ այս անգամ քրիստոնեայ Աստուծոյ—Հունգարական տէրութեան դէմ: Ահաւասիկ այս է Հէրոէքի խնդրոյն շարժառիթն, որ ստեղծուած է Սլաւականութեան պաշտպանին կողմէ:

Ուրիշ օր մ'ալ պիտի խօսիմք Սլաւականութեան վրայ, որոյ ինչ լինելը գիտնալ խիստ կարեւոր է մանաւնդ գաւառացի ազգայնոց:

Ա. Զ. Դ

Լոյս Գաւառական Թերթին յառաջիկայ թուով պիտի գրեմք տէրութեանց շահերուն վրայ:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այլ և այլ պաշտօնարանաց վիճակադրական գրասենականքն 'ի մտոյ ներքին գործոց պաշտօնատան մէջ պիտի դուստրին և բոլոր Օսմանեան երկիրներուն մարդահամարը պատրաստեն:— Սկզբնիկն 40 Ալպանիացիներ չղթայակալ մայրաքաղաքը բերուելով, բանտարկուեցան:— Անգղիոյ թագուհին արտօնական սպաննելու փորձ փորձեց մէկն, որ իսկոյն բռնուեցաւ: Թագուհւոյն ո'ւ է քննա մը չեղաւ:— Արտաքին գործոց նախարարի (Թարիֆիէ նազըրը) խորհրդական (Միսթէշար) Տատեան վոսմ. Յարութիւն պէյ անցեալ օր կայսերական պալատը կոչուելով՝ մինչև իրիկուն հոն աշխատեցաւ:— Ներքին գործոց նախարար (տախիլիէ նազըրը) վոսմ. Մահմուտ Նէտիմ փաշան մի քանի օրէ 'ի վեր հիւանդ է:— Գերմանական արտասովոր դեսպանութեան անդամները Պրուսա դեսպին, ուր պիտի մնան 2-3 օր և անտի մայրաքաղաքը վերադառնալէ յետոյ՝ պիտի մեկնին:— Վեհ. Սուլթանը պատերազմական տուգանաց խնդիրը կարգադրող յանձնախմբին որոշումները վաւերացուց:— Սկզբնաւապետին սպաննութեան խնդրոյն պատճառաւ բանտարկեալ Ալպանիացի հովիւներուն խթմիթաքն աւարտելով՝ տեղեկագիրը դատարանին (մահքէմէ) յանձնուած է:— Արիւնիկեան Տրիպոլիս զօրք զրկուելը կը շարունակի:— Հէրոէքի ապստամբութիւնը դեռ կը տեւէ:— Մակեդոնիոյ մէջ Պուլղարաց գաղութները զանազան կապածանայ պատճառաւ տեղական իշխանութեանց կողմէ փակուած լինելով, մօտ օրերս Պուլղարական պատգամաւորութիւն մը Տէրվիշ փաշային ներկայանալով՝ խնդրեց որ վերջ տրուի ներկայ անհանդուրժելի կացութեան:— Բ. Դուռն հրաման զրկեց գաւառական իշխանութեանց որպէս զի երեք ամիս ևս շարունակեն գործածել հին չափերը, մինչև որ նոր կշիռներն ու չափերը պատրաստուին:— Սկզբնիկ ազգային ժողովին որոշմամբ Սերպիա թագաւորութիւն և իշխանալ թագաւոր և կըրտապակեցաւ Սերպիա Ս. անուամբ:— Կը ծանուցուի թէ Վարսէն 24,000, Պաթու-

մէն 20,000 և Կաւկասիայէն 60—70,000 խաւք կը պատրաստուին եղբր յառաջիկայ գարնան թուրքիա գաղթել:— Յուստոտանի նախարարութիւնն հրաժարական տուաւ:— Սակայն թագաւորն հիւանդութեան պատճառաւ չ'ընդունեց:— Մի քանի Հայ և Յոյն հիւպատոսաց անուանուի վեհ. Սուլթանէն չը վաւերացաւ:— Վեց անուղղակի տրոց նոր վարչութեան եւրոպացի անդամը հետզհետէ մայրաքաղաքը կը հասնին:— Բուսանիոյ կառավարութիւնը պատերազմական մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնէ:— Պ. Կլատթին երեսփոխանաց ժողովին մէջ ըսած է թէ Բուսիոյ կայսրն և կառավարութիւնն այնքան կը ցաւին, որքան կը ցաւի Անգղիա այն անգթութեանց վրայ, որք վերջին ատեններս գործուեցան Հրէից դէմ: Պ. Կլատթին կը կարծէ թէ Անգղիոյ միջամտութիւնը փասակար պիտի լինի Հրէից:

ՅԻՄԵՆԻ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵՍԱՅ ՎԱՐՃԱՐԱՆ

Յիշեալ վարժարանն հաստատուած է 1880 Օգոստոս 1ին եւ կը շարունակի անընդհատ իւր բազմաշխատ Հիմնադրին՝ Մեծ. Գրիստոստուր Էֆէնտի Ղազարոսեանի. որ ամեն կիրակի, ճիւղ, ձմեռ, ցուրտ, տաք եւն, անանց նկատողութեան առնուլ կ'երթայ 'ի Ղալաթիա, եւ անդ իւր հասակաւոր աշակերտաց ճիւղ կ'ուսցանէ գրել եւ կարդալ:

Յոյժ միջնարակն է տեսնել նոյն հասարակաւոր աշակերտաց, Պոլսեցի եւ գաւառացի, փափաքն եւ աշխատութիւնը:

Փափաքել է որ կիրակնօրեայ վարժարաննք գաւառաց մանաւանդ գիւղորէից մէջ ալ հաստատուին, որ խիստ օգտակար է, որովհետեւ թէ գրել կարդալ կը սորուին եւ թէ կիրակին պարապ անցունելու պատճառաւ յառաջ եկած մոլութիւններէ զերծ կը մնան:

ՏԵՂԱԿԱՆ

ՀԱՆՐԱՅՆ ՆՇԱՆՏՈՒՌՈՒԹԵԱՆ

Բ. Դրան արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Տատեան վոսմ. Յարութիւն պէյին որդոյն՝ նոյն նախարարութեան հեռագրական գիւղանիւն Տնօրէն Ալիուաշուք Տիրան պէյ Տատեանի՝ Էմիլիէթ—Սանտըղիի Տնօրէն վոսմ. Զուլհաննէս Էֆէնտի Փափաղեանի դուստր՝ Ալիուափայլ Օր. Տիրուհիցայի հետ նշանուելուն հանդէսը կատարեցաւ այս կիրակէ օր վայելուչ շքեղութեամբ և Գեր. Տ. Խորէն Նար—Պէյ Լուսինեան Ս. Արքեպիսկոպոս՝ որ նոյնպէս ներկայ էր, պարագային յարմար խիստ զեղեցիկ բանախօսութիւն մ'ընելով՝ օրհնեց եւ բարեմայութիւնները ըրաւ:

Ալիուաշուք Տիրան պէյ Յ. Տատեան աղնիւ բնաւորութեան տէր, ազգաւոր, ուսեալ եւ բարեկիրթ երիտասարդ մ'է, որ փայլուն ապագայ ունի:

Նոյնպէս Ալիուափայլ Օր. Տիրուհիցայ Յ. Փափաղեան լաւ կրթութիւն ստացած եւ աղնիւ ու համեստ բնաւորութեան եւ վարուց տէր է:

Կը փութամք սոյն առթիւ մեր խնդակցութիւնն յայտնելով նուիրել մեր սրտագին բարեբաղդութիւնները Տատեան եւ Փափաղեան բարեհամբաւ Գերդաստանաց:

Ա. Զ. Դ

Կը խնդրուի Լոյսի պատուարժան բաժանորդներէն որ բարեհաճին վրձարել անյապաղ ներկայ եւ անցեալ տարւոյ բաժանորդագրել:

ԱՐԱՄԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ
Զատիկէն ետք. Գրիգորի խոսք
Կ. Պոլս

Գրատունս ուղղակի յարաբերութիւն ունի Յրանայի, Անգղիոյ, Պէրսիոյ, Ջուրիոյ և այլ՝ երկիրներու ամէն մեծ դրամականաց հետ:

Կընդունի յանձնարարութիւն, բըժշկական, իրաւագիտական, գիտական, վիպական և այլ գաղութական պիտոյք կը հայթայթէ, եւրոպական լրագրաց և հանդիսից բաժանորդագրութիւն կը կատարուի:

Յանձնարարութիւնը ամենայն փութով և արագութեամբ կը կատարուին:

ՀԵՂԱՐԱՐՈՒՄ

ՕՐԱՅՈՑՈՑ
1882 ՏԱՐԻՈՅ

Սեպտեմբերի 1-ին Ազգային Հիմնադրանոցի Հայոց

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ

Երկու հարիւր քառասուն երեսէ բաղկացեալ սոյն ընդարձակ տպագրութիւնը բայց բուն Օրացուցէ կը պարունակէ հետեւեալ կարեւոր ճոխ տեղեկութիւններն:

Վիճակագիր Տաճկաստանի. — Օսմանեան դեսպանը ի դանազան աշխարհս. — Դեսպանը եւ հիւպատոսը օտար տէրութեանց ի Մայրաքաղաքիս. — Յանկ Օսմանեան Սուլթանաց. — Իշխանութիւնը ընդ գերիշխանութեամբ Սուլթանին. — Հայրապետութիւնը Հայոց. — Պատրիարքութիւնը. Անգղիոյ Ազգային Ժողովոյ եւ Կրօնային ատենի. Անգլոսոք Գաղաքային ատենի եւ վարչական ատենի. Անգլոսոք Ամուսնական ատենի, եւ Ազգային կեդրոնական դատարանի Անհատական ատենի, եւ Պաշտօնեայ Պատրիարքարանի. — Ընդարձակ վիճակագրութիւն տէրութեանց՝ Գերմանիոյ, Գաղղիոյ, Անգղիոյ, Աւստրիոյ, Ամերիկայի, Իտալիոյ, Պէրսիոյ, Ջուրիոյ, Բորնուի, Կաթի, Տանիսարքայի, Մեքսիկայի, Ճաբոնի, Եւրոպայի, Նորվիկիոյ, Յունաստանի, Չինիի, Պարսկաստանի, Չինու, Պարսկիոյ Սպանիոյ եւ Հոլանտայի. — Պատմութիւն, ժամանակագրական երեւելի անցից. — Նոր ցուցակ դնոց հեռագրութեանց եւրոպական եւ Ասիական քաղաքացիութեանց. — Նիճ (Թարիֆ) հեռագրի ըստ նոր կարգադրութեան Միջազգային հեռագրութեանց. — Ցուցակ դնոց եւրոպական Միջազգային թղթատարութեանց. — Եւրոպական նամակատուներ ի Կ. Պոլս, Գերմանական, Անգլիական, Աւստրիական, Յրանական, Հելլենական եւ Ռուսական. — Ժամանակացոյց սուրհանդակաց Օսմանեան Միջազգային թղթատարութեանց. — Ցուցակ դնոց եւրոպական Տաճկաստանի երկաթուղեաց. — Ցուցակ դնոց եւ ժամանակացոյց երկաթուղեաց, Մահադան, Աւստրիական, Մեքսիկոյ—Մարիթիմ, Բաքէ—Էնէ և Բնի. եւ Ռուսական ընկերութեան չորհրդաւուր. — Տոկոսատու եւ պարգեւաւոր արժէթուղթք գլխաւոր տէրութեանց եւ քաղաքացի եւրոպայի, Ցուցակ պարգեւաց. — Այլեւայլ, Նորոշմանց օրն Շուէտացոյն ուղեւորութիւնն ի հիւսիսային բեւեռն, Ֆինլանդիա որդը, Չինու պարսպը, Ցորեն արտադրող երկրք, Երկաթուղեաց արագութիւնը, Գաղթականութիւն յԱմերիկա, Լրագրաց թիւը, վաճառականութիւն ոսկւոյ եւ արծաթի, Գաղթականութիւն Հայոց ի ծովա. — Ազգային մամուլ. — Գլխաւոր ազգաց դրամներուն բաղադրութիւնը թուրքիոյ եւ Յրանայի դրամներուն հետ. — Գլխաւոր ազգաց չափերուն բաղադրութիւնը թուրքիոյ չափերուն հետ. — Բաղդատական ցուցակ տարածութեանց եւ բնակչաց եւրոպական տէրութեանց. — Ծանուցում, Արամեան տպարան եւ Գրատուն Բարիկոյ:

Կը ծախուի մասնաւորապէս Արամեան տպարանը եւ ամէն դրամականաց ըով նաւ Ազգային Հիմնադրանոցի դրամներակը:

ԳԻՆ 3 ՂՐԵ

ԱՐՏՈՒՄԱՏԵՐ ԽՐԱՐԱԿԻ
Հ. Ե. ԴԻՄԱՐՏԵԱՆ Մ. ԳԱՓԱՄԱՃԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏՆՏԵՍԱՆ
Սիւնայիլի, խառն Կ. 47